

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

ÜNSAL - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 24632/02)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

20 Şubat 2007

İşbu karar AIHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (24632/02) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı Kaan Ünsal'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 12 Haziran 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) Temel İnsan Haklarını güvence altına alan 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur. Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Ankara barosu avukatlarından S. Kozaçoğlu, Z. Rüzgar, B. Vangölü, K. Arslan ve E. Olkun tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

1968 doğumlu başvuran Ankara'da ikamet etmektedir.

Başvuran 24 Şubat 1997 tarihinde Konya Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırılmış, bu ceza Yargıtay tarafından 25 Haziran 1998 tarihinde onanmıştır. Başvuran cezasının infazından bu yana aranmaktadır.

Başvuran 12 Eylül 2000 tarihinde yakalanarak Sivas Emniyet Müdürlüğü yerel şubesinde gözaltına alınmıştır. Dava dosyasından edinilen bilgilere göre başvuran yakalandığı esnada sahte kimlik taşımaktaydı. Başvuranın üzerinden ayrıca yasadışı sol örgüt DHKP-C'nin Yunanistan'daki eğitim kamplarına ilişkin belgeler ve diğer (cep telefonu, adres defteri vs.) araç-gereçler çıkmıştır.

Olayların meydana geldiği dönemde yürürlüğe giren yasaya uygun olarak başvuran gözaltında bulunduğu esnada hiçbir avukat aracılığıyla temsil edilmemiş, bu süre boyunca ifade vermeyi reddetmiştir.

Başvuran aynı gün Ceza mahkemesi yetkili hakimi karşısına çıkarılmıştır. Başvuran hakkında yapılan suçlamaları ve elde edilen kanıtları inkâr etmiştir. Hakim adı geçenin tutuklanarak Sivas cezaevine konulmasına karar vermiştir.

Belirtilmeyen bir tarihte Sivas Cumhuriyet Savcılığı yetkisizlik kararı vererek dosyayı Erzurum Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne göndermiştir.

Cumhuriyet Savcısı 26 Eylül 2000 tarihinde TCK'nın 168 § 2. maddesinin uygulanmasına istinaden başvurunu yasadışı bir örgütün mensubu olmakla itham etmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemesi 27 Mart ve 24 Nisan 2001 tarihlerinde iki duruşma gerçekleştirmiş, avukatı aracılığıyla temsil edilen başvurana savunmasını hazırlaması için ek süre tanımıştır.

DGM 22 Mayıs 2001 tarihinde başvuranın yokluğunda bir duruşma yapmış, adı geçenin avukatının görüşlerini dinlemiştir. Mahkeme bu duruşma sonucunda TCK'nın 168 § 2. maddesi uyarınca başvurunu on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırmıştır.

Yargıtay 6 Aralık 2001 tarihinde aldığı ve 12 Aralık 2001 tarihinde tebliğ ettiği bir kararla ilk derece mahkemesinin kararını onanmıştır.

Yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından 3 Haziran 2005 tarihinde Erzurum Ağır ceza mahkemesi başvuranın cezasını altı yıl üç aya indirmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’NİN 6. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran hakkında sürdürülen ceza yargılamasının hakkaniyete uygun olmadığını ileri sürerek AİHS’nin 6 §§ 1. ve 3. maddelerine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddialara itiraz etmiş, başvuranın Sivas cezaevinde tutuklu bulunduğu ve Asliye ceza mahkemesi tarafından dinlendiği açıklamasını yapmıştır. Adı geçen esas hakkında savunmasını yapmış ve kendi isteğiyle Erzurum Devlet Güvenlik Mahkemesi’ndeki duruşmalara katılmamış, ayrıca istinabe aracılığıyla ifadesine başvurulmuştur. Başvuran 22 Şubat 2001 tarihinde Sivas Asliye ceza mahkemesi tarafından yeniden dinlenmiş ve Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcısı’nın tamamlayıcı iddianamesine karşılık görüşlerini iletme olanağı bulmuştur. Hükümet ne başvuranın ne avukatının Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde herhangi bir kimse ile savunma talebinde bulunduğunu hatırlatmaktadır. Hükümet ayrıca başvuranın avukatının duruşma tanığına değin esas hakimi karşısında talepte bulunmadığını savunmaktadır. Üstelik başvuran tanık ifadesine itiraz etme ve sorgulama imkânını bulmuştur.

A. Kabuledilebilirlik üzerine

AİHM bu şikayetlerin AİHS’nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığı tespitini yapmaktadır. Ayrıca başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi yer almamaktadır. Başvuru kabuledilmelidir.

B. Esas hakkında

3. paragrafta yer alan hükümler uyarınca AİHS’nin 6. maddesinin 1. paragrafında adil yargılanma hakkını güvence altına alan koşullar yer aldığından, AİHM başvuranın şikayetlerini bu iki açıdan birlikte değerlendirmeye alacaktır (Bkz. Sannino-İtalya no: 30961/03 ve Van Geyseghem-Belçika kararları no: 26103/95).

AİHM, 6. maddenin 1. paragrafında tek başına dile getirilmemesine karşın «sanık» bakımından seçim olanağının duruşmada ayrı bir yer tuttuğunu ve bu maddenin bütününe amacını oluşturduğunu hatırlatmaktadır. Üstelik 3. paragrafın c), d), e) fıkraları ile «her sanığa» «kendi kendini savunma», «iddia sanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek» ve «duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşmadığı takdirde bir tercümanın yardımından para ödemeksizin yararlanma» öngörülmektedir (Bkz. Colozza-İtalya kararı 12 Şubat 1985, Zana-Türkiye kararı, 25 Kasım 1997).

Mevcut başvuruda AİHM, başvuranın hiçbir zaman kendisini on iki yıl altı ay hapis cezasına çaptıran Devlet Güvenlik Mahkemesi önündeki duruşmalara çağrılmadığını saptamaktadır. Olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte bulunan CMUK’un 226 § 4. maddesine uygun olarak Sivas Asliye Ceza Mahkemesi DGM’deki istinabe üzerine harekete geçerek başvuranın savunmaya ilişkin ifadesini almıştır.

Hükümetin savunduğunun aksine dava dosyasında yer alan delil unsurlarından başvuranın üstü kapalı bile olsa DGM önündeki savunmasından vazgeçmediği görülmektedir. Buna karşın, AİHM tarafından güvence altına alınan bir hakkın kullanımından vazgeçilmesi karışıklığa yol açmamalıdır (Bkz. Sejdivic-İtalya kararı, no: 56581/00).

Bu itibarla, Sivas Asliye Ceza mahkemesi'nin «dolaylı» bir duruşması veya DGM'deki duruşmadaki avukatının varlığı ilgilinin varlığını örtbast etmemelidir.

AİHM benzer şekliyle başvuranın savunma haklarına yönelik bir ihlalin adil yargılanma hakkının Sözleşmenin demokratik bir toplumda edindiği yer bakımından haklı görülemeyeceğine itibar etmektedir.

Bu nedenle, AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 c) maddesi ihlal edilmiştir.

Alınan bu sonuç AİHM'yi başvuranın AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 a), b) ve d) maddelerine değin şikayetlerine değinmekten muaf tutmaktadır.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

Başvuran adil tazmin konusunda hiçbir talepte bulunmamakta bu konuyu AİHM'nin takdirine bırakmaktadır.

AİHM, Sözleşme tarafından öngörülen bağımsızlık ve tarafsızlık koşullarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından mahkumiyet kararı alındığında, ilgilinin talebi doğrultusunda yeni bir sürecin ya da yargılamanın başlatılmasının ilke olarak tespit edilen ihlalin giderilmesi bakımından uygun bir yöntemi oluşturduğu sonucuna varmaktadır (Bkz. *Öcalan* kararı).

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir* olduğuna;
2. AİHS'nin 6 § 1 ve 3 c) maddesinin *ihlal edildiğine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 20 Şubat 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.